

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างกระบวนการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการข้อมูลระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล ในพื้นที่ศึกษา ได้นำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจวางแผนพัฒนาพื้นที่ตำบลในรูปแบบเกิดผลเร็วได้ตามเป้าหมาย (2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการข้อมูลระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาพื้นที่ ระหว่างพื้นที่เล็ก (บ้านยะระโศคน้อย) ในระดับหมู่บ้าน และพื้นที่ใหญ่ในระดับตำบล (3) เพื่อนำสารสนเทศที่เกิดจากการมีข้อมูลครัวเรือน ชุมชน ตำบล ไปจัดทำแผนงานภายในตำบล แก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ให้กับคนในพื้นที่

พื้นที่ศึกษาวิจัยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ครอบคลุม 9 หมู่บ้าน ซึ่งมีพื้นที่ 32,091.56 ไร่ หรือ 51.34 ตารางกิโลเมตร ประชากรจำนวน 6,892 คน 1,689 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 3,431 คน หญิง 3,461 คน

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการสำรวจ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ สอบถาม การบันทึกบัญชีครัวเรือน การสังเกตแบบเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายต่างๆในตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา บันทึกและประมวลผลโดย โปรแกรมখনหาด โปรแกรม MapWindow GIS โปรแกรมบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน ข้อมูลแบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลลงในโปรแกรมখনหาด แบบสำรวจข้อมูลทรัพยากร แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการข้อมูลระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบลนาทอนให้เกิดผลเร็ว เกิดจากทุกภาคส่วนในตำบลนาทอนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม ให้สัมภาษณ์ กรอกข้อมูลตามแบบสอบถาม ตั้งแต่ผู้บริหาร ผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนาและแกนนำในตำบล ตลอดจนเยาวชน จนได้ข้อมูลประชากรครัวเรือนตามทะเบียนราษฎร์บรรจุในโปรแกรมখনหาดซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ในงานของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการ อบต.นาทอน ได้แผนที่ตำบล จากโปรแกรม MapWindow GIS ใช้ในฝ่ายสำนักปลัด เพื่อวิเคราะห์พื้นที่ในการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งผู้บริหารนำไปแก้ปัญหาตัดสินใจพัฒนาพื้นที่ได้ในเวลาที่รวดเร็วจากการดูแผนที่ สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ทราบข้อมูลทรัพยากรจากป่าชายเลน ช่วยให้ชาวบ้านในพื้นที่หมู่ที่ 6 ได้แหล่งหาอาหาร ปลูกปลา และมีอาชีพเสริมจากการทำสวนยางพารา ได้ครัวเรือนต้นแบบหมู่บ้านละ 10 ครัวเรือน จากการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนหมู่บ้าน และครัวเรือนตำบล มีรายรับมากกว่ารายจ่าย ทำให้เกิดการเรียนรู้ภายในครัวเรือน นำไปสู่การคิดเป็น แก้ไขปัญหาตนเองได้ ในส่วนของหมู่บ้านเกิดการดำเนินงานชุมชนหมู่บ้านเป็นประจำทุกปี มีการออมวันละ 1 บาท ในระดับตำบลเกิดสวัสดิการให้กับคนในชุมชน ซึ่งทำให้คนในตำบลนาทอนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้พื้นที่เล็กบ้านยะระโตดน้อย และพื้นที่ใหญ่ของตำบลนาทอนประสบความสำเร็จคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ผู้บริหารที่ให้ความเห็นชอบสนับสนุน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน กระบวนการดำเนินงาน ผู้ประสานงาน และทีมงานในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และมุ่งมั่นในการทำงาน มีโครงสร้างการทำงานที่เป็นแกนนำ เยาวชน ในแต่ละหมู่บ้านเป็นคณะทำงาน การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ อบต. ตลอดจนบุคลากรวิทยากรกระบวนการ ใช้ความรู้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลเกิดแผนงานในหมู่บ้านนำไปแก้ปัญหาให้กับคนในพื้นที่ ทั้งนี้สิ่งที่ทำให้สำเร็จที่เกิดจากชุมชน หรือตำบล คือการมีข้อมูลพื้นฐานเดิมในพื้นที่อยู่ก่อนแล้ว จึงต่อยอดข้อมูลใหม่ได้ อย่างไรก็ตามบ้านยะระโตดน้อยเป็นพื้นที่เล็กสามารถทำข้อมูลให้เกิดผลเร็วได้ในเวลาที่รวดเร็วภายใน 7 วัน พื้นที่ใหญ่ตำบลนาทอน ใช้เวลาเพิ่มมาเป็นปี แต่ปลายทางผลสำเร็จเท่ากัน

นอกจากนี้ อบต. นาทอนได้นำสารสนเทศที่เกิดจากการมีข้อมูลครัวเรือน ชุมชน ตำบล ไปใช้ในการทำงานใน อบต. ทั้งในฝ่ายพัฒนาชุมชน ฝ่ายนโยบายและแผน ฝ่ายการศึกษา ตัวอย่างเช่นนำฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรในโปรแกรมขอหนดใช้หาข้อมูลผู้สูงอายุที่ได้รับเงินยังชีพ และข้อมูลเด็กเล็กในตำบล และนำแผนที่ตำบลที่ได้จากสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ไปใช้ประกอบการวางแผนการทำงานในฝ่ายสำนักงานปลัด

สารสนเทศที่เกิดจากการมีข้อมูลนำไปสู่การมีแผนงานของหมู่บ้าน และขยับเป็นแผนชุมชน และขยายผลเป็นแผนพัฒนาตำบล (แผนพัฒนาสามปี อบต.นาทอน ปี 2558-2560) นำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ตำบลได้ตามเป้าหมาย เกิดประโยชน์ให้กับคนทุกภาคส่วนในพื้นที่